משנה · אחרונים · לחם שמים · סדר מועד

# לחם שמים על משנה עירובין

רבי יעקב ב"ר צבי [היעב"ץ] עמדין

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# לחם שמים על משנה עירובין

רבי יעקב ב"ר צבי [היעב"ץ] עמדין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לחם-שמים-על-משנה-עירובין/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

# תוכן העניינים


**פרק א** ..... 4
משנה א ..... 4
משנה ב ..... 4
משנה ה ..... 5
משנה ו ..... 5
משנה ח ..... 5
משנה ט ..... 5
משנה י ..... 5
**פרק ב** ..... 6
משנה ד ..... 6
**פרק ג** ..... 6
משנה א ..... 6
משנה ב ..... 6
משנה ג ..... 7
משנה ד ..... 8
משנה ט ..... 8
**פרק ד** ..... 8
משנה א ..... 8
משנה ב ..... 8
משנה ד ..... 9
משנה ה ..... 9
משנה ח ..... 9
משנה ט ..... 9
**פרק ה** ..... 10
משנה א ..... 10
משנה ז ..... 10
משנה ט ..... 10
**פרק ו** ..... 10
משנה א ..... 10
משנה ח ..... 11
**פרק ז** ..... 12
משנה א ..... 12
משנה ב ..... 12
משנה ה ..... 12
משנה ו ..... 12
**פרק ח** ..... 12
משנה א ..... 12
משנה ב ..... 13
משנה ג ..... 13
משנה ד ..... 13
משנה ה ..... 14
משנה ז ..... 14
משנה ט ..... 15
**פרק ט** ..... 15
משנה א ..... 15
משנה ג ..... 15
**פרק י** ..... 15
משנה א ..... 15
משנה ב ..... 16
משנה ה ..... 17
משנה ח ..... 18
משנה ט ..... 18
משנה יג ..... 19
משנה יד ..... 20
משנה טו ..... 20

# פרק א

## משנה א

משנה לחם

**אמה** ע"פ רע"ב שהאמה בטפח שוחק **הוא** מלשון ימלא שחוק פינו. ונקרא הטפח כן על דרך ההשאלה. כאילו ישחק הטפח. ותגיע לו שמחה בגדלו והרבות כמותו. וההפך טפח עצב. נעצב על חסרונו. וסימן בכל עצב יהיה מותר.

## משנה ב

**אר"ע ע"ז וע"ז נחלקו**. כתבו התו' דלא שייך לאקשויי טעמא דב"ש אתי לאשמועינן דכיון דא"ק אמר לא נחלקו. בדין הוא להשיב ולומר נחלקו:

**ולכאורה** יש לתמוה מה הועילו בזה דהדרא קושיא את"ק וכמ"ש בתי"ט. איברא כי מעיינינן שפיר קאמרי התו'. דודאי את"ק ליכא לאקשויי טעמא דב"ש אתי לאשמועינן. דהא איכא למידק נמי אמאי נקט לישנא יתירא על מה נחלקו כו'. הא ת"ק דלעיל נמי מודה בהא. ואי איתא דלא אתי ההוא תלמיד אלא לאשמועינן דהושוו בפחות. הכי איבעי ליה למימר לא נחלקו בפחות ותו לא. אלא ודאי טעמייהו דב"ה אתי לאשמועינן. דאיהו קאתי לפרושי למילתי' דת"ק דתני פלוגתייהו סתמא. וקס"ד דה"ק לא נחלקו בפחות מד"א. אלא בד"א הוא דפליגי. ומיהא ברחב יותר מודו ב"ה לב"ש. משו"ה אצטריך ליה לאשמועינן תרתי דבפחות לא נחלקו. ומד' ועד עשר נחלקו. למימרא דלב"ה ד' ועשר שוין. והשתא שפיר אתי לאשמועינן טעמייהו דב"ה. משו"ה לא קשיא להו להתו' מידי אההוא תלמיד. והשתא ניחא דאר"ע נמי לא תיקשי כיון דעליה קאי. ולא ניחא ליה למשבק להההוא תלמיד למקבע שבישתיה:

משנה לחם

**הכשר** מושאל מלשון הכתוב. הכשר חכמה.

משנה לחם

**לחי** ידמה היותו מלשון לחי החמור. לפי שהוא דוגמת הלחיים. שהם מעמידי הפה. וסוגרין אותו. כך הוא הלחי למבוי. ואפשר הוא מענין לוח. חתיכת עץ או אבן. אע"פ שהוא משורש אחר.

משנה לחם

**לחי** שיעורו עיין לקמן מ"ו.

משנה לחם

**וקורה** שעור רחבה. מפרש להלן. **גם** לעביה נתנו שיעור. בחוזק החומר שממנה נעשית. אבל לא נזכר בו שיעור כמותו. **וארכה** על פני רוחב המבוי. **וכל** פחות משלשה. כלבוד.

משנה לחם

**וב"ה** עתי"ט משם כ"מ. שכל דבר שאינו מפורש בתורה. אע"פ שמקובל מסיני כו' מיקרי ד"ס. **ויפה** כיון. **לפי** שכך אמרו שיעורין ודכוותייהו. בית דינו של יעבץ תקנום. ונקראו סופרים בכתוב. ומשפחות סופרים יושבי יעבץ. וכבר כתבתי במ"א בזה. להחזיק דעת הר"מ בזה. ונימוקו עמו. **שהוא** הפעולה בכח השם. ר"ל שהוא נתר. וכ"ה דרך חז"ל ברוב המקומות. כמו שהוא גם מדרך המקרא. ומשוגע הדפיס שהוא נתר. מה שלא נמצא בשום נוסח.

## משנה ה

**כל שיש בהיקפו ג' טפחים יש ברוחב טפח**. אע"פ שלפי חשבון המצומצם יחסר האלכסון שליש שביעית כמ"ש התי"ט בשם הה"מ:

**י"ל** בזה לפי ששיערו בטפחים שוחקים. והיא גופה חומרא. ואם החמירו במחיצות עצמן לא החמירו בקורה דרבנן. ואע"ג דלא פלוג בשיעורי המחיצין וחציצין שכולן שוחקות. מ"מ בקורה עגולה סגי בג"ט שוחקות. דהוי אלכסונן טפח עצב. דוק ותשכח. וכיון דהוי טפח כל דהו סגי לה בהכי. משו"ה לא דקו בה לקולא:

## משנה ו

משנה לחם

**לחיים** במשקל צביים מן צבי. ואע"פ שמלת והלחיים בכתוב נעה בשני יו"דין זהו מפני שהלחיים הם שנים בזוג. שכן הוא מנהג לה"ק. באיברים זוגים וכלי הזוגות. לדבר בם בלשון שנים כמו עינים אזנים ידים רגלים מספרים אבנים. אבל הלחי דמשנה. יחיד הוא (ומאי לחיים דהכא. לחיים דעלמא) ולאפוקי מדר"א מ"ב דלעיל. ועוד נכון הוא שלא יתערב עם לחיים דקרא.

## משנה ח

משנה לחם

**שיירא** ואם צריכין לערב ערובי חצירות. או לפטרו. כדין מחנה דלקמן שילהי פרקין. עיין א"ח סימן שס"ו.

## משנה ט

משנה לחם

**שעור חבלים** פירוש שעור שלשת החבלים יחד. **ועבים** שהוא האלכסון. וקוטר השעור. צ"ל יתר על טפח. באופן שאלכסון של כל חבל. שלישית טפח מרווח.

## משנה י

משנה לחם

**במחנה** אין מחנה פחות מעשרה. עא"ח סשס"ו.

# פרק ב

## משנה ד

**חגורה**. נ"ל דנקט חגורה לאשמועינן דהכא לכ"ע בהקפת חבלים סגי. אע"ג דאיכא מאן דאמר ס"פ דלעיל דמחיצה שאינה של שתי ושל ערב אינה מחיצה. שוב ראיתי שכן פירש"י חגורה של חבלים. ולא ידעתי מה טעם פירשו התו' מחיצה דמשמע דווקא מחיצה גמורה ממש. דאל"כ מה חסר להם בפירש"י. ומי סני למימר כלישנא דרש"י. והוא מכוון במשמע המלה. והא בודאי סגי בהקף חבלים כדמסקינן שילהי פרקין דלעיל:

# פרק ג

## משנה א

**ר' יהודה אומר אפי' בבית הקברות**. עיין מ"ש הרע"ב ז"ל ורבנן סברי אדם מקפיד על עירובו כו'. נמצא משתמש באיסורי הנאה עכ"ל. מדלא מפלגינן מידי משמע דסתמו כפירושו דבמניחו בקרקע בה"ק. כסתם מניח עירוב תחומין שאינו צריך לבית או לבנין: **ותימה** דהא קיי"ל בפ' נגמר הדין [סנהדרין ד' מ"ז ע"ב]. דקרקע עולם מותר לאתהנויי מניה. ושרייה שמואל לקבריה דרב דהוו נסבי מניה עפרא לאשתא מהאי טעמא. ואפי' בקבר לא אסרינן אלא בקבר בנין ותלוש ולבסוף חברו. דאית ביה תפיסת ידי אדם: **ונ"ל** דמכל מקום הכא אסרי רבנן. כיון דבעינן בית שביתה. ולכן מקומו של עירוב תופס ד' אמות. וכדפירש"י כמה פעמים דלדידיה הוה להו כמאן דמלו דמו. דזהו ביתו שקנה בקניית עירובו זה. והו"ל כאילו מוקף מחיצות. וא"כ אע"פ שבאמת אינו נהנה אלא מקרקע עולם. כיון שטעם התרת העירוב כאילו קנה כאן בית לצורך שביתתו. רואין אותו כאילו הוא נהנה משל בנין ודוק:

משנה לחם

**בלח"ש** פ"ד ודוק. נ"ב. **ואם** קברי גוים ג"כ אסורין בהנאה. עשי"ע (סמ"א).

## משנה ב

**אבל לא בטבל**. הוה קשיא לי טובא. הא שמעינן ליה לתנא דידן דס"ל כל שהוא משו' שבות לא גזרו עליו בין השמשות במקום מצוה. כמו הכא בעירובי תחומין דק"ל אין מערבין אלא לדבר מצוה. אם כן הא מצי לעשוריה וחזי ליה:

**ומשנינא** דלרבנן לא אמרינן הואיל אלא דווקא מידי דחזי השתא. אע"ג דלא חזי לדידיה. אי חזי לאחריני. כדמאי דחזי לעניים. אמרי מיגו בעשיר. אבל טבל לא חזי לגמרי. ושוב מצאתי בתו' כדברי:

משנה לחם

**שם**. לגמרי. **והא** דאמר טבל מוכן הוא אצל שבת. היינו לענין מבטל כלי מהיכנו דשבות שאין בו מעשה הוא. (עחי"ג כירה מג"א).

## משנה ג

**נתנו בבור**. שבכרמלית. וקשיא לפלוג וליתני באילן גופיה עכ"ל בתי"ט:

**ונ"ל** דקושטא דמילתא דאילן דרישא נמי בכרמלית אייריי. ותדע דהא אפי' ת"ק דידן דפליג אר"א דלקמן במתני' לא שרי שני שבותין. ולא ס"ל באבד המפתח ה"ז עירוב. אלא משום דס"ל כלי ניטל אף לצורך דבר שאינו ניטל. א"כ הכא באילן דאיכא איסור כרמלית ותשמיש דאילן. אמאי שרי למטה מעשרה לכ"ע. אלא ודאי כדאמרן דהכא כולה מתני' בכרמלית עסקינן:

**ודקאמר** תלמוד' לעול' דקאי בר"ה היינו לאפוקי רה"י. דלא תיקשי מה לי למעלה מה לי למטה. ולפום מאי דאקשי ליה אי בעומד בר"ה הא קמשתמש באילן. ולא אסיק אדעתיה שבות דכרמלית. שני ליה דאי משו"ה לק"מ. דס"ל כרבי דכל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בה"ש. ומיהו למסקנ' דקיי"ל בשני שבותין אפי' רבי מודה. כדמוכח בבבא דלקמן. אין הכי נמי דמיתוקמא בבא דרישא נמי באילן שבכרמלית. ודוק כך נ"ל ברור. והכי משמע נמי ממ"ש התו' בשם ר"י בד"ה הא קמשתמש באילן:

**אפי' גבוה מאה אמה** . ואין למטה רוחב ד' דלאו רה"י הוא. אע"ג דלמעלה רחב ד' עכ"ל הרע"ב וכפרש"י. ולאו היינו דר"י ב"ר יהודה בנעץ קנה ובראשו טרסקל דהוי רה"י. דהא אמרינן דטעמיה משום דהדרן מחיצתא. והכא לא הדרן:

משנה לחם

**למעלה מי"ט** עחי"ג בס"ד. ואשתמיט לרע"ב ותי"ט. כולה סוגיא דצריכא רבה. עמו"ק.

משנה לחם

**נתנו בבור** ע"ש.

משנה לחם

**בלח"ש** ס"ד הדרן. ועמו"ק.

משנה לחם

**הקונדס** נ"ל שהוא יחיד מן קונדיסין. גמרא פ"ק דסוכה.

### משנה ד

**ונטמאה** . שנמצא עליה שרץ ספק היה עליה בין השמשות. אי נמי בב' כתי עדים:

### משנה ט

משנה לחם

**ולמחר הויא** כו' **צ"ע** בגמרא דר"ה (לב).

## פרק ד

### משנה א

משנה לחם

**והפליגה ספינתם בים** בגמרא מוקי לה ברקק פחות מעשרה. **ואינו** דוחק כל כך. אע"ג דקרי ליה ים. כי ברוב המקומות ספינות הפורשות לים. מן הנהר המושך אליו הן פורשות. ורוב נהרות בתחלת משיכתן. אצל הערים היושבות על שפתן. שם אינן עמוקים הרבה. בפרט הספינות הגדולות הפורשות בים. על פי הרוב אין תחתיהן גבוה מקרקע המים י"ט. וכשהן טעונות לא יוכלו לקרבה אל הנמל כלל. מפני שנוגעות בקרקע.

### משנה ב

**והיינו בתוך התחום** . מוקי לה בגמרא במהלכת ברקק שאינו עמוק עשרה. אבל למעלה מעשרה קיי"ל דאין תחומין. לפי שטת רוב הפוסקים. דאע"ג דהיא בעיא דלא אפשיטא. הו"ל ספקא בדרבנן ולקולא. דהליכת חוץ לתחום בכרמלית אינה אלא מדרבנן. לדעת הרמב"ם בתשובה באגרתו משום דלא דמי לדגלי המדבר:

**וצ"ע** מנ"ל. דלא מצינו שהזכירו דגלי מדבר אלא לענין ר"ה לחייב על העברת ד"א. אבל חוץ לתחום דאיסורו משום הליכה מרובה מה לי בר"ה או בכרמלית. אדרבה נראה דטפי אסירא במקום שאין רבים מצויין. דהא הליכה דחוץ לתחום ממחנה ישראל גמרינן. והתם חוץ למחנה דאינו דומה לדגלי המדבר הוא דנאסר. אף על פי שהדעת נוטה קצת למ"ש הרמב"ם ז"ל. לפי שלא נאסרה ההליכה כל שהיא ברה"י. שאם שבת בעיר גדולה כאנטוכיא מהלך את כולה. אבל באמת אינה כל כך ראיה דעיר מוקפת חשובה מקום א' ואיסור הליכה נפיק מקרא דאל יצא איש ממקומו. משא"כ בכרמלית דוק:

משנה לחם

**בלח"ש** ס"ד דוק. נ"ב **ותדע** עוד מהא דמיבעיא לן אם יש תחומין למעלה מעשרה. ולא אפשיטא. ואם איתא דלא נאסר חוץ לתחום אלא בר"ה דווקא. תיפוק ליה דאין ר"ה למעלה מעשרה. ומקום פטור הוי. והא ודאי לא דמי לדגלי המדבר. ומ"ט מספקא לן. ש"מ על כרחך דלא ס"ל לסתם תלמודא הכי.

**ולא** מספקא ליה אלא בלמעלה מעשרה. אי מקרי הליכה. מיהא בלמטה מעשרה. לא מספקא מילתא. אפילו הוי נמי מקום פטור. או כרמלית דעדיפא ודאי. ועמ"ש בס"ד במו"ק (סת"ד) ודוק.

## משנה ד

משנה לחם

**ונכנס** לעיר. במתכוין. עחי"ג.

## משנה ה

משנה לחם

**אלא ד"א** לכל רוח. וטעמייהו דרבנן בהא. נ"ל דנפקא להו מקרא יתירא. דלכתוב שבו איש תחתיו ותו לא. או נכתוב שבו איש במקומו. אל יצא איש ממקומו. למה לי. ריבתה לו תורה מקום.

## משנה ח

משנה לחם

**א"ל אלא ד"א** עתי"ט בשם תו'. דקומתו ש"א בינוני ג"א בלא ראשו. **הכי** מוכח נמי בהדיא בגמרא ר"פ מש"א. דמשח ארבע גרמידי כו'.

## משנה ט

**העני מערב ברגליו**. הא דכתב הרע"ב שוין באומר שביתתי במקום פלוני שאינו קונה אא"כ הוא עני או בא בדרך שאין עמו פת. ופירש בתי"ט דה"ק או בא בדרך אע"פ שיש עמו פת הוי כמי שאין עמו פת. הואיל בדרך הוא וחשכה לו כדמסיק עכ"ל:

**קושיא** קאמר לענינא דמסיק. דאיירי בחשכה לו בדרך. מיהו מדנקט הרע"ב תרתי עני או בא בדרך. משמע דס"ל דעני קונה באומר שביתתי במקום פלוני. אפי' יש שהות ביום שיכול להגיע שם בנחת. אפ"ה א"צ אלא אמירה בעלמא. דאל"ה מאי איריא דהוא עני. הא אפילו נהוי נמי עשיר קנה במקום שאמר. דהו"ל עני לגבי מקום פלוני. דלא בעינן שיגיע לשם בפועל. אלא כדי שיגיע. (ובאמת דהכי משמ' מפי' הר"מ ז"ל. דכל שאינו יכול להגיע לשם מבע"י בלי שירוץ. עני קרי ליה. משום דלא אפשר ליה לאמטוייה לפת להתם בהליכה בינונית. ואליביה חדא קתני זוהי שאמרו העני כו'. דעני היינו דאינו יכול להגיע לשם. אבל להרע"ב תרתי למה ליה. דמאי נפקא מנה שהוא עני. תיפוק ליה משום דא"א לו להגיע לשם. והו"ל נמי עני לגבי אותו מקום):

**אלא** ודאי כדאמרן דס"ל לעני הותר לקנות באמירה בכל גונא. אפי' איכא שהות ביום טובא. ואהא קאי נמי דקאמר או בא בדרך ואין עמו פת. דר"ל ג"כ מי שהוא בדרך אע"ג דהוא עשיר בביתו. אלא שבדרך אכל כל לחמו ואין עמו פת עכשיו. אע"פ שעדיין יש שהות לערב בפת או ברגל. הרי דינו כעני כיון שהוא עני באותה שעה. וקונה עירוב

באמירה אפ לו במקום פלוני. וה"ה לעשיר בדרך אלא שאינו יכול להגיע. והא דמסיק והאומר שביתתי במקום פלוני אינו קונה אא"כ יש שהות כו'. קמהדר אעשיר הקונה באמירה מפני שאנו יכול להגיע לשם מבע"י. דהו"ל עני. ואשמעינן השתא דל"ת שאינו יכול להגיע כלל. אלא מ"מ צריך שהות כדי לרוץ ולהגיע לשם. קודם שעת קניית עירוב. ומדה זו שוה בין בעני בין בעשיר. אבל חומר בעשיר לענין שאם יש שהות הרבה. שאז צריך עכ"פ לערב ברגליו או בפת. משא"כ בעני שדיו באמירה ודוק היטב:

## פרק ה

### משנה א

משנה לחם

**מעברין** ע"פ רע"ב. והוא מלשון חכמים שהרגילו לקרות לאשה הרה. עוברה. וימצא ממנו במקרא פעל יוצא לשון זכר. שורו עבר. ע"ש התכלית.

משנה לחם

**כמין טבלא מרובעת** עתי"ט פירש"י ומ"ש הב"י בלשונו קטנה ר"ל בת אלפים. דאי בפחות מאלפים כו'. **דברים** אלו אין להם הבנה. והב"י האריך בחנם בדברים פשוטים. ולבסוף עמד על כוונת רש"י ור"י. שהיא פשוטה מאד. שבעיר קטנה נמצא רוחב תחומיה אינן אלא כרוחב העיר ודאי. וארכן אלפים לכל רוח. **ולא** ידעתי מה בקש ורצה תי"ט בכאן. ואפילו סוף דברי ב"י לא ראה.

### משנה ז

משנה לחם

**ולביתו יותר** בגמרא היכי משכחת לה. **משום** דס"ד. אי במזרח. במזרח ביתו. א"כ ה"נ במערב. במערב ביתו. מיהו איכא לפרושי במערב. בערך המקום שעומד שם בלבד. **ונראה** דהיינו דמוקי לה באלכסונא ודוק. ועפרש"י שכתב אבל בעומד בביתו. ר"ל סמוך לביתו. לאפוקי בא בדרך.

### משנה ט

**שאפילו סוף מדתו כלה במערה**. עפ"י הרע"ב וצ"ל שכלה באמצע מערה אבל בסופה גם למודד נותנין אלפים חוצה לה כמ"ש לעיל מ"ז:

## פרק ו

### משנה א

**הדר**. מ"ש הרע"ב ישראל יכול לבטל כו'. ויהיה הוא אסור לטלטל בחצר עכ"ל:

**איכא** לאוקמיה בשנים האוסרים זה על זה. דחד לגבי חד לא הוי אורח. משו"ה הוא אסור. אפילו ברשות חברו. ואפילו ביטל גם רשות ביתו. ואפי' תימא דמיירי בחד גבי רבים. הא דאסור לטלטל בחצר. היינו מביתו. וכשלא ביטל רשות ביתו. כדלקמן מ"ג:

## משנה ח

**שהמבוי לחצרות כחצר לבתים**. וכמו שאם שכח בית בחצר מלערב. אוסר על החצר כשלא נשתתפו. שהרי אין להם על מה שיסמכו כולן. ולא אזלינן בתר רובא דעירבו. דאפ"ה רשות א' שלא עירב עמהן אוסר עליהן. כך דין חצרות עם המבוי. שאם שכח חצר א' ולא שיתף במבוי. הרי רשות החצר אוסרת על בני המבוי. ואי אפשר להן לסמוך על השיתוף. אע"פ שרוב החצרות שתפו. כיון שיש ביניהן רשות חצר א' שלא נשתתפה עמהן. שאוסרת עליהן כמו שאוסר בית א' בחצר. ולא אזלינן בתר רובא:

**וא"א** להם לסמוך על העירוב שעירבו החצרות בפני עצמן. כמו שסומכין בני החצר על השיתוף. כששכח א' מהן שלא עירב. דלא דמי דהשיתוף מערב את כל בני החצר במבוי. ומן הדין לא היו צריכין עירוב לגמרי כשנשתתפו. אלא שלא לשכח את התינוקות. והיכא דרובא עירבו וכולן שיתפו. תו ליכא למיחש. משא"כ כששכח חצר אחד לשתף. איך אפשר לסמוך על עירובן שעירבה כל החצר לעצמה. ונשאר רשות כל חצר חלוק בפ"ע. ואין להם על מה שיסמכו כולן ביחד:

**אבל** אין הכי נמי דאם לא עירבו החצרות כל א' בפ"ע. אלא נתנו עירובן בא' מהן ועירוב א' לכולן. כה"ג שפיר מצו למסמך על עירובן. לרש"י דס"ל שמניחין שיתוף גם בבית שבחצר. ועירוב דפת ודאי עדיף משאר שיתוף. וכיון דלא אסתלקו להו מהדדי. הרי עירוב זה עולה להן במקום שיתוף. כי היכי דסומכין על שיתוף במקום עירוב בכה"ג. ולאו ק"ו הוא. אם על שיתוף סומכין כולן. כל שכן על עירוב. דאינו אלא בפת. אלא משום דלא מיירי במתני' בפתוחות זו לזו. כדכתב הרע"ב לעיל. ולא מצו לערובי דרך פתחיהן. משו"ה לא משכחת לה עירוב א' לכל החצרות. שיסמכו עליו במקום שיתוף. ולכן שנינו אסורין במבוי סתמא ודוק:

**ותו** קמ"ל בהא דתנן שהמבוי לחצרות כו' כהא דפירש הר"י דאם לא שכחו כל בני חצר. אלא א' מהן בלבד שלא נשתתף עמהן במבוי. אינו אוסר. כמו שא' מאנשי הבית שלא נתן עירוב. אינו אוסר אם עירבו כל הבתים. כך החצרות נחשבים לבתים ואין חוששין לבית שבחצר שלא שיתפו אם שיתפו כל הבתים:

# פרק ז

## משנה א

משנה לחם

**למעלה מעשרה** ע"פ הרע"ב. ומכאן ראיה למ"ש הטור א"ח סימן תל"ג.

## משנה ב

משנה לחם

**ורחב ארבעה** דפחות מארבעה הוי מקום פטור. **לא** תטעה ללמוד מזה. דכותל ומחיצת רה"י שאינה רחבה ארבעה. אין לו דין רה"י. דבהדיא אמרינן בהזורק (דצט"א) לאחרים עושה מחיצה. לעצמו לא כל שכן. וזה אפילו בר"ה. אלא לא אמרו כן אליבא דר"י אלא ברשויות דרבנן. אבל לא להקל בשל תורה. שהזורק מר"ה ע"ג כותל זה. ודאי חייב. שיש לו דין רה"י גמור לכל דבריו. **ולרב** אדרבה פחות מארבעה חמיר אף ברשויות דרבנן. שאפילו שני רשויות של יחיד אוסרין זה על זה. ואסור לטלטל מזה לזה בלי עירוב. מחמת שנראין כשני רשויות. **והחמירו** בזה מברשויות של תורה. משום שחז"ל עשו חזוק לדבריהם יותר משל תורה כדאיתא בגמרא מיהו לכ"ע אין ספק דמחיצת רה"י כרה"י. בין יש בה ארבעה. בין אין בה ארבעה. ואף אם אין בחלל ארבעה כי אם ע"י צירוף מחיצה. הרי זו רה"י גמורה. כמ"ש בס"ד במו"ק סימן שמ"ה.

## משנה ה

משנה לחם

**עתי"ט** לישנא דגמרא. אבל לענין חציצה **היינו** בטול מחיצה.

## משנה ו

**ומזכה להן ע"י בנו ובתו הגדדלים**. מ"ש התי"ט שכ"כ התו' לענין אחר דמודה ר"י. ודאי לאו מילתא היא לאוכוחי מנה. דהכא נמי סברי התו' דמודה ר"י. דהא ליתא. עיין בהאומר (דסד"ב) דכתבו בהדיא לענין שיתופי מבואו' וע"ח כר"י. ולא דמי להההיא דרפ"ח דמילתא אחריתא היא וק"ל:

# פרק ח

## משנה א

**מניח את החבית**. בסוף אלפים. וצריך שתהא שם כל בין השמשות. כדרך שנתבאר בפרקים דלעיל:

## משנה ב

**מזון שתי סעודות**. שצריך לו לשבת. כתבתי"ט וא"ת כו' דחייב בג' סעידות כו' ולימא מסייע להו לפוסקים שפסקו דיוצאים במיני תרגימא לסעודה ג' עכ"ל:

**ולא** ידענא מאי קאמר דלהפוסקים דיוצאין במיני תרגימא מי ניחא. אמאי לא מצרכינן הכא נמי ג' סעודות ואטו במיני תרגימא מי לא מערבין בהו. והתנן בכל מערבין כו'. וקתני הכא מניח את החבית. ע"כ פשיטא דמהכא ליכא למשמע לא תיובתא ולא סייעתא. דא"כ שמע מנה נמי דלא בעינן פת כלל לשום סעודה דשבת. והא בודאי בורכא אלא קל הוא שהקלו בעירוב:

## משנה ג

**ששכחו ולא עירבו**. כתב התי"ט דאילו לא עירבו כלל לא הוי שייך למימר ששכחו עכ"ל. ואפ"ה אשכחינן לתנא דברייתא דתני ששכחו ולא עירבו ולגמרי משמע. עיין בגמ' דפרק כל גגות (דצא"ב):

משנה לחם

**ומרפסת** נ"ל שהיא מלשון מרפש רגל (יחזקאל ל"ד) על שם שהרבה פתחי עליות פתוחים לה. ונעשית למדרך רגל רבים. העוברים עליה תמיד. נראה כאילו נרפסת ונרמסת תחתיהם.

משנה לחם

**ששכחו ולא ערבו** עתי"ט שנדחק מאד ליישב יתור הלשון. וכן דחק בפירוש הכתוב ולא זכר שה"מ גו'. **ואני** מפרש ולא זכר בפעל. ר"ל בכוונה לא רצה לזכרו ולדבר ממנו. להעלות שמו על שפתו. ונמנע מלהזכירו לטובה. מחמת רשעתו. ועל ידי זה. וישכחהו. יצא זכרונו מלבו לגמרי. וכן פירשו חז"ל. זכור בפה. אל תשכח בלב. כלומר ע"י שתזכור בפה. תעשה רושם. שלא יבוא לידי שכחה. משא"כ כשתהיה הזכירה במחשבה בלבד. אינה בטוחה מהשכחה. זה פשוט וברור. ופירושו של התי"ט בכתוב. דחוק וזר. **ולענין** לשון המשנה. פשוט בעיני שר"ל. אע"פ שרגילים לערב כל פעם. ולא בכוונה ומזיד לא ערבו. רק מקרה קרה להם פעם ע"י שכחה בלבד. מ"מ כך הוא דינם.

## משנה ד

**ומרפסת**. ז"ל התי"ט צריך לחלק בין מרפסת דהכא ודלעיל לפי' השני שכתבתי שם כו'. אלא דלעיל מיירי במרפסת העשוי לדירה עכ"ל:

**אבל** לפירושא קמא ניחא דמיירי דליכא דיורין במרפסת. ובני עליות הן שעירבו לעצמן. ושכחו מלערב. עם אנשי החצר. והיינו שלא עשו שיתוף. דמרפסת אע"ג דלית בה דיורין. מ"מ בעיא נמי שיתופי לפי שהיא רשות אחרת לעצמה. משותפת לכל דרי העליות. דומיא דחצר דבעיא שיתוף. אע"פ שכבר עירבו לעצמן כל דרי הבתים. וחצר לאו בת דירה היא. אפ"ה אוסרת על חצר אחרת שעמה במבוי. אם לא נשתתפו ביחד. הכי

נמי מרפסת וחצר לא סגי להו בלא שיתוף. משום בני העליות אע"ג דמרפסת לא חזיא לדירה. והא דתנן לעיל ששכחו ולא עירבו. ר"ל ולא נשתתפו. והכי אשכחן דמפרש תלמודא (דצא"ב):

## משנה ה

משנה לחם

**אצל בתו** עמ"ש בס"ד פ"י דבתרא. ובשי"ע (סל"ב).

## משנה ז

**שלא היה בה כשיעור**. עבתי"ט שכתב ולמאי דאמרן כו' שיש להם דין המקו' שהם עוברים בו. וא"כ כי באו מי האמה הזאת מכרמלית כו'. אמאי לא תסגי לה בכותל שע"ג טפי מבור שבין ב' חצרות כו' עכ"ל:

**ולק"מ** דבור בכל מקום סתמו עמוק עשרה. ורה"י הוא לעולם בין שהוא ברה"י בין בר"ה. כדכתיבנא במ"ד פי"א דשבת. וה"ט דלעיל שתי רשויות הן. אע"פ שהכל רשות א' היא דבר תורה שהחצרות עם הבור רה"י הן. וראויין לערב זה עם זה. לפיכך מצא מין את מינו. ונאסרו זה על זה כשלא עירבו. אם לא עשו מחיצה. משא"כ כאן באמת המים שאינה עמוקה עשרה. דבחצר דינה כחצר. והכא לא איירי כי אם בחצר גופה שהיא רשות אחת שאין לחוש שילך הדלי לרשות אחרת וימלא שם. ואפשר דסמוך לכניסה ויציאה. היכא דאיכא למיחש להכי. אין ה"נ דאסור. והכי משמע בגמרא:

**מיהא** בחצר אחת שעירבה קיימינן. ובאמה שאין בה כשיעור שנידונת כמוה. משום מאי תיתסר. ואי משום דבאין מכרמלית. הא אסיקנא בגמרא דאין חורין לכרמלית. (ואין ספק שלא עמד בתי"ט על מסקנת הגמרא. שא"כ לא היה כותב מה שכתב). ואי נמי מר"ה קאתו. הא קיי"ל חורי ר"ה לאו כר"ה דמו. ואף למ"ד דיש חורין לר"ה ולכרמלית. הא אוקמה למתני' במופלגת וכדפרי' ולית בה ספיקא. ואשמיטתיה סוגיא דתלמודא בהא ודוק:

**וכללא** דמילתא דמשום דעריבי מיא ליכא קפידא. דבהא ודאי כ"ע מודו דהיכר מחיצה כל דהו סגי. דקל הוא שהקלו במים. והוא הדין דכותל שע"ג נידון משום מחיצה. א"כ לא צריך מחיצה לגמרי לענין זה. אלא במקום שיש לחוש שיעמוד ברשות זה וימלא מים מרשות אחרת. והיינו ההיא דבור. משא"כ כאן דמיירי באופן שממלא ברשותו. ובכה"ג לא איכפת לן במים מהיכן שיבואו. מהתחלת זחילתן ומקורם. דמים ע"ג מים היינו הנחתן. וקנו מקומן בכל מקום שהן. ולא צריכי למחיצה. דמחיצה לא מהניא בהו אפילו של ברזל כדאי' בגמ' דפ' מי שהוציאוהו (דמח"א):

### משנה ט

**לקמור**. חבריו תמצא רפ"ה דאהלות ומ"ז פי"ו דכלים ומ"ב פי"ח שם.

## פרק ט

### משנה א

משנה לחם

**גבוה עשרה או נמוך** עתי"ט דוחק. **ואני** אומר פירוש גבוה. יותר משאר בתי העיר עשרה. וכן נמוך. בערך הרוב הוא.

### משנה ג

**וכן מבוי שנטלו קורותיו או לחייו**. כתב רש"י דגרסינן נטלה קורתו או לחיו. והוסיפו התו' לבאר דאע"ג דאליבא דר"י קיימינן. ואשכחן לדידיה דמבוי ניתר בב' קורות או ב' לחיים. מ"מ למה ליה למינקט קורותיו או לחייו. כיון דבחד מיתסר כמ"ש בתי"ט בשמם:

**ולענ"ד** אין זה מוכרח ויש להעמיד הגירסא הישנה בטוב. די"ל לרבותא דשריותא דאותה שבת נקטינהו וק"ל:

## פרק י

### משנה א

**מכניסן זוג זוג**. כתב תי"ט ותימה דהכא פסק הרע"ב כת"ק כו' וא"כ ס"ל דשבת זמן אפילין. ובפ"ג דברכו' מפרש דשבת לאו זמן תפילין ונמצאו שתי הלכות פסוקות דסתרן אהדדי עכ"ל:

**ואני** אומר דפירש"י ורע"ב מדידהו אדידהו לק"מ דהתם בפמ"ש לא אצטריכו לשבת לאו זמן תפילין. דבלא"ה ניחא פירושא דמתני' דהתם. במאי דקיי"ל לילה לאו זמן תפילין ובהא לחוד סגי. ולא נקטי לה אלא לרווחא דמילתא באשגרת לישן ואליבא דמאן דס"ל. א"כ הלכות אהדדי לא קשיין. דהא דנשי פטירי מתפילין משו' דהו"ל מ"ע שה"ג מחמת פטור דלילה. ולעולם שבת זמנם הוא כדפסקינן הכא. ואין איסור להניחן אלא מדרבנן. ואע"ג דבהל' תפילין נקטו מקצת הפוסקים לאיסורא מטעם שהן עצמן אות. כבר ביארתי בעזה"י שם (במו"ק סי' כ"ט) דמדאורייתא לא מיתסרי משו"ה:

**והא** דהקשה עוד בתי"ט מהלכה פסוקה אחרת דהטור בא"ח (סימן ל"ד) פסק שיוכל להניח ב' זוגות תפילין. הא נמי לא קשיא מכמה אנפי אי בעית אימא כדעת קצת פוסקים שם דהא דשרי להניח אותן ב' זוגות. משום דחד מנייהו פסילי. משא"כ כאן דבכולהו

כשרים עסקינן. ואב"א כדכתיבנא התם בס"ד דאפילו תימא בתרווייהו כשרין נמי ליכא בל תוסיף כל היכא דהאי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי [סוכה ד' ל"א ע"ב] ואפ"ה איכא איסורא מדבריהם. דקאסרינן הכא היינו נמי משום ב"ת דרבנן ושני לן בין ב"ת דדבריהם. לב"ת דאורייתא. דעד כאן לא אמרינן לעבור בזמנן לא בעי כוונה [ר"ה דף כ"ח ע"ב] אלא בלעבור אב"ת דבר תורה. אבל לעבור אב"ת דרבנן ודאי בעי כוונה:

**ואתי** שפיר דהא דשרינן התם היינו משום דמתנה שאין כוונתו לצאת י"ח כי אם בזוג א' שהוא אליבא דהילכתא כמבואר שם. אבל הכא לא מצי לאתנויי בהדיא שאינו רוצה לצאת אלא בא' מהם. דא"כ הו"ל לאידך משוי בודאי. משו"ה לא אפשר. וזה כפתור ופרח:

**עי"ל** ע"פ מה שכתבתי שם בסס"י י"א בס"ד דהא דאמרינן לעבור בזמנן לא בעי כוונה. היינו אליבא דמאן דאמר מצות אין צריכות כוונה. ואנן קיי"ל כמ"ד צריכות כוונה. יע"ש:

**ומ"ש** הרע"ב דחכמים גזרו שמא תיפסק לו רצועה. אתי לפרושי מ"ט אסרי להניחן בשבת אי קייל דזמן תפילין הוא. ומ"מ הכא גבי הצלה לא חשו להך גזרה. ועמ"ש בס"ד שילהי פ"ק דביצה. וכמדומה שהתי"ט שם לא ירד לסוף דעת רע"ב בזה:

משנה לחם

**בלח"ש** והא דהקשה עוד בתי"ט (ר"ל בכח דבריו ישנה לקושיא זו. עם ששתק ממנה בתי"ט מלזכרה בפירוש. דממילא משמע ומכללא. וק"ל. שלא על הקושיא המבוארת בלשונו של תי"ט נתכוונתי. ולשוני יורה כחץ יגיד. ויעיד כוונתי הרצויה. למבין גלויה.

משנה לחם

**שם** ס"פ יע"ש. נ"ב (ואף למאי דסא"ד דהתי"ט. דבמסקנא לכ"ע שבת לאו זמן תפלין לק"מ. דאין צורך לומר דלפ"ז פליגי בדר"ש. אלא דכ"ע ס"ל יש מקום לשני זוגות. ואפ"ה לת"ק לא שרי אלא זוג אחד. דבדין הוא אפילו זוג אחד לא. אלא משום דבחול אורחיה דמצוה בהכי. לא חשיב משוי. ומשום בל תוסיף ליכא. אי משום דלאו זמניה. אי משום דכוונה מיהת בעי לעבור שלא בזמנן. משא"כ בשני זוגות. דחד מנייהו ודאי משוי הוי. הכי הו"ל להרב למימר. דהוו מיתרצן פיסקי שפיר. **ובלא"ה** דבריו תמוהין. דלמאי צריך תרתי. דהיינו לכ"ע לאו זמן תפלין. וקמפלגי בדר"ש. הא אפילו בחדא מהנך. נמי מיתוקמא פלוגתייהו. וק"ל. איברא מיחוורתא. כדשנינן. בשיטתא דשבת זמן תפלין. דניחא טובא.

## משנה ב

**וכן בנו**. עמ"ש בס"ד מ"ב פי"ח דשבת:

משנה לחם

**לחצר החיצונה** סתמו כפירושו. שהעומד בחוץ. נותנו לחברו העומד בחצר. ואע"פ שהיא רה"י גמורה. **ותיובתא** דתרי גברי רברבי. הט"ז ורש"ל. כמ"ש בס"ד במו"ק סשמ"ט.

משנה לחם

**בלח"ש** ס"פ גוונא. נ"ב **ולא** ניחא לי. לאוקמה ברק רוק תפל. דחזי לעבוריה על גבי כתם. כדאיתא פ"ט דנדה. ודומיא דמי רגלים. דתנן לעיל פ"ט. חדא. דההיא יחידאה הוא דקאמר לה. ותו. אפילו לר"י גופיה. הא לא שמעינן ליה דמחייב אלא במי רגלים ואינך דקתני התם. ולא אמר הכי בכולהו שבעה סממנין דמעבירין על הכתם. גם דוחק עצום הוא לפרש רק. דווקא בשלא אכל ולא טעם עדיין כלום (ועטא"ח סימן שנ"ה לענין צואה) **ועפמ"ש** לא יקשה ג"כ על פסקו של הטור. שסותר לפסק הלכה. בטהרות פ"ח. וק"ל. ועמ"ש בס"ד במו"ק סימן חר"ג. **עוד** יש לדקדק. היאך יתחייב על הוצאת רוק בפיו. הא תנן המוציא בפיו פטור. **וצ"ל** דווקא מידי דלא אורחיה. מה שאין כן ברוק דאורחיה הוא. הו"ל מוציא כדרך המוציאין. **וצ"ע** מ"ט לא נקט תנא צואה נמי. והו"ל למסתם לא יעמוד אדם בר"ה ויעשה צרכיו ברה"י כו'. דכייל קטנים וגדולים. **ולפום** מאי דכתיבנא לעיל ניחא. דמשתין דווקא. **איברא** בש"ע פסק בשני מקומות לאיסור. **וצ"ל** אליביה. כדשנאי מעיקרא.

## משנה ה

**וישתין בר"ה**. דמפיק מרה"י לר"ה ואם השתין חייב חטאת עכ"ל רע"ב.

**וא"ת** מי רגלים למאי חזו. הא תנן פ"ט דשבת מי רגלים כדי לכבס פי שבכה או כדי להעביר על הכתם דהוי שיעורא זוטא טובא. ואפי' למאן דמפרש התם בגמרא [שבת דף צ' ע"א] דמ"ר עד מ' יום דווקא (ע"ש בתו') משמע דאין חייבין על הוצאת כל מי רגלים. מ"מ לא יהו אלא שופכין דברביעית. ושפיר משכחת במשתין שיעור רביעית:

**אבל** ברק איני יודע ליישב. (ואולי בבולע לתוך פיו מלא לוגמיו משקין ופולטן אייריי. אלא דכה"ג לא מיקרי רק. והכי נמי משכחת לה במקיא. ואין כל זה במשמע לשון רק) ובגמרא אמתני' דהכא בתרווייהו איתא חייב חטאת:

**ואולי** י"ל כיון דקפיד עליה חשיב אפילו בציר משיעורא. וסתמא כר' יהודה דמחייב במלאכה שא"צ לגופה. ולא בעי שיעורא ומידי דחזי. (עמ"ש בס"ד רפ"ט דשבת) ואפי' באצולי טינוף לחוד מחייב. כדאי' בגמר' דפ"ק דשבת (דיא"ב):

**ולפ"ז** כולה מתני' ר"י היא. והיינו דתנינן ר"י אומר אף משנתלש רוקו בפיו. דה"ק שר"י אומר אף משנתלש רוקו כו' דהיינו אאצולי טינוף נמי מחייב:

**ובזה** יש סיוע ג"כ לפסקו של הטור כאן דפסק הילכתא כיחידאה. אלא ודאי משום דס"ל דסתמא דמתני' דהיינו בבא דרישא נמי אליבא דר"י סתם לן תנא. והרבה במשנה דוגמתו (עבתי"ט בתרא דביכורים ומ"ש בס"ד שילהי ברכות):

**א"נ** אפילו תימא ככ"ע. ורוק למאי חזי. לכסות בו צואה כל שהו. להתיר לקרות ולהתפלל כנגדה. אך לפירוש זה צ"ל דאינו חייב אלא בצריך לו לרוק לצואה המונחת שאי אפשר

לבטלה באופן אחר. שזולת זה אינו עומד לכך ואפי' מצניעו בטלה דעתו. אבל לפירושא קמא שפיר מיתוקמא מתני' כסתמה בכל גוונא:

משנה לחם

**נופו** נראה כי בלשון חז"ל. שם נוף. מיוחד לסוף הענף וקצהו הנוטה לארץ. להבדילו מן עצם הענף. שהוא מתפשט אם לרוחב האילן. או עולה בזקיפה **והכא** במאי עסקינן בנוף סמוך לקרקע. ובאמצעית הענפים גבוהים יותר מקומת אדם. באופן שיכולים להלך תחתיהם ולטלטל.

## משנה ח

**מטלטלין תחתיו**. עבתי"ט שהעתיק לשון הרמב"ם שממלא בדיו ועליו וקושרן בארץ. וכתב עליו ולא הבינותי איך קושרן בארץ. ומתוך כך נכנס לדוחק והחליף המלה באחרת. ואיני יודע מי הכניסו לכך ומה בינה יתרה צריך לזה שקושרן ע"י יתדות תקועין בארץ ובזה א"צ להגיה:

## משנה ט

**של פטמים**. הפ"א פתוח"ה והטי"ת דגושה וכן צמרים והם תוארים על משקל גנבים:

**שהיה בירושלים**. דכרמלית היא. כתב התי"ט ורש"י שפירש שמערבין כולה אלא שלא עירבו היינו לפי פירושו כו'. ודוחק לומר שאם היתה יכולה לערב כולה שלא עירבו. ולהרמב"ם ניחא שאינה יכולה להתערב כולה עכ"ל:

**ואני** אומר ולטעמיה להרמב"ם מי ניחא. ליעבד לה שיור דמילתא זוטרתי היא. ומה שהוסיף בתי"ט לומר שלא עירבו כלל. כדי שלא יבואו להוליך במקום שלא עירבו. זהו דבר שא"א לשומעו שהרי בית א' הוי שיור. ובקל היו יכולים להניחו בקצה העיר במקום שלא יהו נכשלין בו. וע"כ הוא דבר בטל. שאם כדבריו ביטלת תורת עירוב מעיר של רבים. אלא ודאי מאי אית לך למימר אליבא דרמב"ם פשיטא כיון שיכולין לערב. באמת עירבו ועשו שיור. ושוק של פטמים באותו שיור היה שדינו ככרמלית. וזהו שאמר הר"מ לפי שהיא של רבים לא היתה מעורבת ר"ל כולה וסמך לו על העיקרים שכבר זכר כך אליבא דרש"י נאמר שעירבו כל המבואות חוץ מאותו שוק. אולי ע"י שכחה. כדאשכחן טובא כה"ג במשנה וגמרא לעיל. וזימנין נמי דמתקלקל העירוב ומיפסיד ולאו אדעתייהו. ודילמא הכי הוה מעשה מעתה אין דוחק לגמרי בפירש"י. ומפ"ה דפסחים אין ראיה דאיכא למימר דההיא לאחר שנפרצו בה פרצות שתורת ר"ה עליה כמ"ש שם בס"ד. ועמ"ש רפ"ד דר"ה ובמס' מדות:

## משנה יג

**מחזירין רטייה במקדש**. שהוצרך לסלקה שלא תהא חוצצת. דחציצה פוסלת דבעינן ולקח הכהן כפירש"י. ואע"ג דקיי"ל לקיחה ע"י ד"א שמה לקיחה. לא דמי להכא עמ"ש התו' גבי עובדא דישכר איש כפר ברקאי. ומ"ש בס"ד בביאור אותו מאמר:

**יבלת**. פירש"י יבלת שם דבר לאותו מום ואינו שם תואר כיבלת דקרא. וכתב התי"ט ולא ישתנה משקלו (ר"ל במשנתנו לא ישתנה נקודתו מהתואר שבכתוב) כי נמצא ש"ד ע"ז המשקל כמו אדרת צמרת יבשת עכ"ל:

**ואני** אומר אדרת איננו ש"ד. אבל גם הוא שם תואר נקבי לגפן. והשם מזה הענין אדר היקר או אדירות. אולי נתכוין הרב לאדרת שער. וככה יבשת הנה הוא תואר לארץ. והשם מזה הענין **יבושת**. ואולי גם בלשון המשנה נקרא השם יבולת אחרי שאינו נקוד. ועל משקלו יכולת קטורת:

**ויותר** נאות היה לדרכו של בתי"ט להביא רעיו ממשקל הדגוש גחלת בהרת ודומיהם. אלא שי"ל דשאני הני דלית בהו תואר וא"צ להבדיל ביניהם. כמו שהצטרכנו בגזרה זו הנדרשת. ומי יודע אם לא בא בהם הפת"ח בפ"א הפעל מפני אות גרונית הנמשכת כדי להרחיב עליה:

**ואמנם** נמצאים דגושים גם משאינם בעלי עי"ן גרונית כמו דלקת צמרת. אלא שבהם יש מקום למין הטענה הקודמת. שלא הוצרכו להבדל מבלי המצא התואר בגזרתם משא"כ בגזרת יבלת אחרי נמצא בה התואר. יתכן להבדיל בינו ובין השם:

**לכן** נ"ל שגם בלשון המשנה ישתנה השם ביו"ד השואי"ת. ויהא ע"מ דבלת תאנים עצרת עשרת. ולפ"ז נאמר בקיבוצו (במס' נגעים פ"ו) אף **היבלות**. היו"ד בשו"א והבית קמוצה. וזה על שני המשקלות. רצוני בין אותן הבאין בפת"ח פ"א הפעל ודגושי העי"ן. ובין הבאין בשו"א ורפויים. כמו שתאמר מן בהרת בהרות שאין הבי"ת סגול"ה אלא בסבת אות גרונית שאחריה. ומן עשרת עשרות ופתחות העי"ן להרחיב על אות הגרון. ככה נאמר בריבוי **יבלות** מנפרד **יבלת**. וכן נראה יותר שהשם בזה הענין מן הרפויים. ולא שיהו השם והתואר שוין בקריאתם כדעת התי"ט. וגם הלום ראינו שאותן התוארים פתוח"י פ"א הפעל. ישתנה בהם השם להבדיל ביניהם. מה לנו ללילך אחר הזרים רצוני אותן שלא נמצא להם התואר (שאינם מצויים) ואין צריכים להשתנות. ואפילו היה מדרך לשון המקרא שהשם והתואר ישתוו בענין. רגילים חז"ל להפריד ביניהם ולייחד לכל א' שם לעצמו מאותה הטענה שזכר בתי"ט שלשון חכמים לחוד. וכן הוא על הרוב המציאו הלשון המיוחד לצרכם להבדיל בין ההוראות המשותפות באותו ענין בלשון המקרא.

ועשו זה בחכמה כדי להקל על התלמידים להכיר מיד הענין הנדרש. וזהו שחידשו משקל תרם וזולתו כאשר כבר זכרתי במקומות מהגהות התפלה בעזה"י:

משנה לחם

**יבלת** צ"ע האי יבלת היכי דמי. אי בקרבן תמיד ומוסף. וליכא אחריני. בכלי אמאי לא. ואסור. לגמרי משמע. אפילו אם אי אפשר ביד. **ושמא** בנדרים ובנדבות. וביו"ט קאי. ולמ"ד קרבין ביו"ט. א"נ בתמיד ודכוותיה ובדאיכא אחריני מיירי. וקמ"ל דאפ"ה ביד שרי. ולא צריך לאהדורי אאחריני.

משנה לחם

**בלח"ש** שער. נ"ב (הלא גם הוא אינו ש"ד אלא תואר בלבד).

משנה לחם

**שם** וזה (ר"ל שהבי"ת נקמצת ברבוי. זה ישתתף בשני המשקלות. אמנם יובדלו בנקוד פ"א הפעל).

## משנה יד

**בגלגל**. כתב הרע"ב אבל בשאר בורות אסור משום גזרה כו' ובמקום דליכא למגזר כו' מותר עכ"ל. הכי איתא בגמרא אמימר שרא למימלא בגילגלא במחוזא אמר מ"ט גזרו רבנן כו' הכא לא גינה ולא חורבא איכא. ודכוותה אשכחן לאמימר בהמצניע (דצה"א) ועמ"ש בתו' פב"מ (דכט"ב) ד"ה גזרה עיליתא דשישא:

## משנה טו

משנה לחם

**שלא לשהות הטומאה** עמ"ש בס"ד במו"ק ריש הלכות חנוכה.